

V L A A M S P A R L E M E N T



Zitting 2006-2007

12 februari 2007

VERSLAG VAN DE VLAAMSE REGERING

Vlaamse vinger aan de Europese pols

Overzicht van voor Vlaanderen belangrijke EU-dossiers in 2006

Juli 2006

GEDACHTEWISSELING

**over de thematische strategie voor Bodembescherming COM(2006)231 en de
thematische strategie voor een Duurzaam gebruik van pesticiden COM(2006)372**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid
en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Joke Schauvliege en de heer Rudi Daems**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Katleen Martens, de heer Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch;

mevrouw Hilde Crevits, de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege;

de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke;

de heer Karlos Callens, mevrouw Stern Demeulenaere, de heer Patrick Lachaert.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer John Vrancken;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Frans Peeters, Jan Verfaillie;

de heren Jacky Maes, Ludo Sannen, Jo Vermeulen;

de dames Hilde Eeckhout, Dominique Guns, de heer Paul Wille.

Toegevoegde leden:

de heer Rudi Daems;

de heer Mark Demesmaeker.

Zie:

51 (2006-2007)

- Nr. 1: Verslag van de Vlaamse Regering
- Nrs. 2 en 3: Verslagen over gedachtewisselingen

INHOUD

	Blz.
I. TOELICHTING	4
1. Actuele dossiers.....	4
2. Thematische strategie Bodembescherming	6
3. Thematische strategie voor een Duurzaam gebruik van pesticiden	7
4. Vlaamse standpuntbepaling	9
II. BESPREKING.....	11
1. Klimaat.....	11
2. Bodembescherming.....	12
3. Duurzaam gebruik van pesticiden.....	14

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 18 januari 2007 het zesmaandelijks verslag van de Vlaamse Regering ‘Vlaamse vinger aan de Europese pols’ met een overzicht van de voor Vlaanderen belangrijke EU-dossiers. Daarbij ging bijzondere aandacht naar de thematische strategie voor Bodembescherming COM(2006)231 en de thematische strategie voor een Duurzaam gebruik van pesticiden COM(2006)372.

I. TOELICHTING

1. Actuele dossiers

Belangrijke beslissingsmomenten in 2006

Mevrouw *Marjan Decroos*, Vlaams milieu- en energieattaché bij de permanente vertegenwoordiging van België bij de Europese Unie, overloopt de actuele dossiers. Ze blikt in eerste instantie terug naar de belangrijke beslissingsmomenten in 2006. Zo werden in 2006 de laatste twee van de zeven thematische strategieën gepubliceerd en werden de eerder gepubliceerde thematische strategieën intensief besproken. Deze werden al aangekondigd in het 6e Milieuactieplan en gaan soms vergezeld van een ambitieus voorstel van richtlijn.

Voor de thematische strategie Luchtkwaliteit is dat ook het geval en onder het Oostenrijkse voorzitterschap (eerste helft van 2006) is de richtlijn intensief besproken. Onder Fins voorzitterschap (tweede helft van 2006) is daaromtrent ook een politiek akkoord gesloten in eerste lezing in de Raad.

Ook de thematische strategie Afval omvat een dergelijk voorstel ter herziening van de kaderrichtlijn, waarbij heel wat van de bestaande regelgeving inzake Europees afvalbeleid wordt herwerkt. De besprekingen lopen nog en het Duitse voorzitterschap (eerste helft van 2007) hoopt in eerste lezing tot een politiek akkoord over het voorstel van richtlijn te komen.

Ook de thematische strategie Marien milieu bevat een voorstel van kaderrichtlijn ter bescherming van het marien milieu. Onder Fins voorzitterschap werd in dit verband een politiek akkoord bereikt in eerste lezing.

Ook de beide thematische strategieën Bodembescherming en Duurzaam gebruik van pesticiden gaan samen met voorstellen van richtlijn.

De overige strategieën, Natuurlijke rijkdommen en Stedelijk leefmilieu, gaan niet vergezeld van wetgevende initiatieven. De Raad Leefmilieu nam er enkel (niet-bindende) raadsconclusies over aan.

Er kan nog worden vermeld dat drie wetgevende dossiers, waaraan in 2006 veel tijd is besteed, zijn afgerond met een akkoord tussen de Raad en het Europees Parlement: de Inspire-richtlijn, de Grondwatt Richtlijn en de Euro 5-verordening.

Prioriteiten van het Duitse voorzitterschap in de eerste helft van 2007

Mevrouw Decroos somt de prioriteiten van het Duitse voorzitterschap op: klimaatverandering, energie, duurzame mobiliteit, biodiversiteit en ecologisch industrieel beleid – het laatste onder het motto: environment, innovation, employment.

Inzake klimaat is op 10 januari 2007 een mededeling van de Europese Commissie gepubliceerd waarin de te volgen weg naar een klimaatverandering van maximum twee graden wordt voorgesteld (‘Limiting global climate change to 2 degrees Celsius: the way ahead for 2020 and beyond’). Dat is een voorbereiding van het post-Kyotodebat. De vraag daarbij is hoe de EU zich opstelt ten aanzien van derde landen in de klimaatsonderhandelingen. De Europese Commissie stelt voor unilateraal te ijveren voor een emissiereductie van 20 percent in 2020 en internationaal voor een reductie van 30 percent voor de ontwikkelde landen. Die discussie zal worden gevoerd op de Lentetop van 8 en 9 maart 2007.

Er is ook een belangrijk voorstel om de luchtvaart in het EU-ETS of het emissiehandelssysteem (emission trading system) van de Europese Unie op te nemen. Het Duitse voorzitterschap hoopt ter zake tot een politiek akkoord te komen en het is wachten op de eerste lezing in het Europees Parlement.

De strategie voor de CO₂-uitstoot van personenwagens wordt eerstdaags herzien. Het is de bedoeling tot 120 gram CO₂ per kilometer te komen, terwijl er nu een vrijwillige overeenkomst is met de auto-industrie om tot 140 gram per kilometer te komen. Studies wijzen uit dat dit niet gehaald wordt en daarom

wordt er nu een herziening verwacht met eventueel een wetgevend voorstel.

Er wordt in 2007 ook een wetgevend voorstel verwacht tot regulering van koolstofvastlegging en geologische opslag. Verder wordt een volledige wijziging van de ETS-richtlijn verwacht, los van het feit of de luchtvaart daarin wordt opgenomen, en een groenboek over de aanpassing aan klimaatsverandering.

Mevrouw Decroos vermeldt ook dat op 10 januari 2007 het integrale energiepakket van de Europese Commissie werd aangenomen, dat ingaat op diverse aspecten van het Europese energiebeleid: de interne markt, solidariteit tussen lidstaten met betrekking tot energiebevoorrading, doelstellingen inzake energie-efficiëntie en voorstellen inzake hernieuwbare energie. Die omvatten onder meer de bindende doelstelling dat tegen 2020 gestreefd wordt naar een aandeel van 20 percent hernieuwbare energie in de energiemix. Dit zou moeten worden vertaald naar nationale bindende doelstellingen. Een strategisch plan inzake energietechnologie is aangekondigd en er is een mededeling verschenen over het duurzaam gebruik van fossiele brandstoffen, waarbij een wetgevend voorstel voor de zogenaamde 'clean coal technologies' is aangekondigd. Er is een mededeling over kernenergie, meer bepaald over aspecten zoals veiligheid en ontmanteling van kerncentrales, maar niet over de wenselijkheid om kernenergie in de energiemix op te nemen, wat nog altijd een bevoegdheid van de lidstaten zelf is.

Mevrouw Decroos meldt dat er ook aandacht wordt besteed aan het externe energiebeleid. De Europese Commissie onderstreept dat de EU in dit verband met één stem naar buiten moet treden. Het hele energiepakket vormt integraal onderdeel van de discussies op de Lentetop van 8 en 9 maart 2007.

Het Duitse voorzitterschap legt ook, net zoals de Europese Commissie, uitdrukkelijk de link tussen de klimaatsverandering met twee graden en het energiepakket.

Met betrekking tot duurzame mobiliteit wordt een herziening verwacht van de richtlijn over brandstofkwaliteit en er komt een mededeling uit ('Cars 21') van de Commissie in reactie op het rapport van een expertengroep die de perspectieven voor de Europese auto-industrie nagaat.

Mevrouw Decroos gaat verder over een aantal vermeldenswaardige voorstellen met betrekking tot

de luchtkwaliteit. Er zou een tweede lezing over de richtlijn luchtkwaliteit aankomen en een voorstel voor herziening van de NEC-richtlijn met de nationale emissieplafonds. Ook de Euro VI-norm voor vrachtwagens wordt verwacht tegen het einde van het jaar 2007.

Ten slotte haalt de spreker nog aan dat ook biodiversiteit een prioriteit is van het Duitse voorzitterschap, zij het nog niet in tekst of daad en allicht als voorbereiding op COP 9 (de negende conferentie van de partijen) van de conventie Biodiversiteit, die in 2008 in Duitsland plaatsvindt.

Zoals reeds vermeld, luidt het motto van het Duitse voorzitterschap 'environment, innovation, employment', wat ook het onderwerp wordt van de informele raad van begin juni 2007.

De overige belangrijke dossiers zijn: de thematische strategie Duurzaam gebruik van pesticiden, de thematische strategie Bodembescherming, de kaderrichtlijn Afval, een dochterrichtlijn van de kaderrichtlijn Water met betrekking tot de milieukwaliteitsnormen in water en de prioritaire vervuilende stoffen, waarover een politiek akkoord wordt verwacht in juni 2007. Ook zou de zogenaamde midterm herziening van het 6e Milieuactieplan er eindelijk komen, naar aanleiding van de publicatie van de zeven thematische strategieën. Er wordt verder een voorstel van verordening voor het verbod op export van kwik besproken en een groenboek over een toekomstige strategie voor ontmanteling van schepen wordt verwacht. Het Duitse voorzitterschap zal overgaan tot een tweede lezing van de richtlijn overstromingsbeheer. Het dossier inzake de financieringsinstrumenten voor Europees leefmilieubeheer (LIFE+-verordening) werd in 2006 helaas nog niet getrancheerd door een onenigheid met het Europees Parlement. Dat moet onder het Duitse voorzitterschap ook worden opgelost via een zogenaamde conciliatieprocedure.

Milieuraden

Mevrouw Decroos vermeldt nog dat het zetelschap het eerste semester van 2007 bij het Waalse Gewest zit, bij Leefmilieuminister Benoit Lutgen, en het assessorschap zoals steeds bij federaal minister van Leefmilieu Bruno Tobback. De data van de raden voor Leefmilieu zijn 20 februari 2007, waarop nog niet veel beslissingen worden verwacht, en 28 juni 2007, waarop wel knopen moeten worden doorgehakt. De informele Raad Leefmilieu vindt plaats van 1 tot 3 juni 2007.

2. Thematische strategie Bodembescherming

Mevrouw *Martien Swerts*, van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, dienst Land en Bodembescherming, bespreekt de thematische strategie Bodembescherming.

Het kader van de strategie is het 6e Milieuactieplan. In 2002 is een mededeling van de Europese Commissie met de voornaamste bodembedreigingen, een overzicht van wat er in Europa allemaal gebeurde en de voornaamste bodemfuncties, de aanzet geweest tot het uitwerken van de thematische strategie. Die kwam tot stand via verschillende werkgroepen en een uitgebreide internetconsultatie. Op 22 september 2006 was de thematische strategie Bodembescherming een feit. Er is een mededeling van de Commissie, een ontwerp van kaderrichtlijn en er is een impact assessment gebeurd.

Thematische strategie

Mevrouw Swerts licht het doel van de thematische strategie toe. Dat is in de eerste plaats een duurzaam gebruik van de bodem verzekeren, rekening houdend met de diverse functies van de bodem: de bodem zorgt voor productie van biomassa, maar is ook de ondergrond waarop wordt gebouwd; er is ook een archeologisch aspect aan gekoppeld en er is de biodiversiteit. Er wordt in de strategie ook rekening gehouden met de verscheidenheid en het complexe karakter van bodems, om ze gericht aan te pakken, en met de aantastingsprocessen en de sociaaleconomische aspecten.

Mevrouw Swerts gaat in op de context en stelt dat er nog geen Europese wetgeving is. Wel komt indirect de bodem aan bod bij regelgeving inzake water, lucht en landbouw. De Commissie verantwoordt de tussenkomst inzake bodem door de invloed ervan op water, lucht, biodiversiteit, zee en klimaat. Andere argumenten zijn onder meer de verstoring van de interne markt, met het oog op het feit dat de reglementeringen, bijvoorbeeld voor bodemsanering, niet in alle lidstaten even streng zijn. Het Vlaamse Gewest heeft bijvoorbeeld een vrij strenge regelgeving terwijl die in andere lidstaten nog onbestaande is. Er is ook een grensoverschrijdende impact, bijvoorbeeld slib door erosie uit Frankrijk dat Vlaanderen binnenkomt en problemen in onze waterlopen veroorzaakt. Ten slotte is er het belangrijke aspect voedselveiligheid.

Vervolgens bespreekt mevrouw Swerts de aanpak die in de thematische strategie wordt voorgesteld. Er is vooreerst de kaderrichtlijn, die probeert bescherming en duurzaam gebruik van de bodem wettelijk te verankeren. Het is verder de ambitie van Europa de integratie van het element bodem in andere beleidsdomeinen beter op te volgen en mee te nemen in de impactanalyses. Het is ook de bedoeling door onderzoek rond biodiversiteit kennishiaten te dichten en aandacht te besteden aan de bewustmaking van het publiek, omdat bodem nog niet echt een duidelijk profiel heeft bij het publiek.

Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling een one-fits-all regeling te treffen met algemene normen voor alle lidstaten, maar wel om flexibel in te spelen op de situatie, rekening houdend met plaatselijke bodemeigenschappen en landgebruik. Erosie op een tarweakker in Vlaanderen is bijvoorbeeld heel anders dan erosie op een olijaanplanting in het zuiden van Europa. Er zullen wel gemeenschappelijke objectieven en principes worden vooropgesteld maar de lidstaten bepalen zelf het aanvaardbaar risico, het ambitieniveau waarop de maatregelen moeten worden ingevuld en welke die maatregelen moeten zijn.

Om alle problemen met bodem gestructureerd aan te pakken, zijn er drie groepen van bedreigingen afgebakend die zich toespitsen op specifieke aspecten. Een eerste groep bevat erosie, afname van organisch materiaal, verzilting, verdichting en landverschuivingen; een tweede groep de verontreiniging en een derde de afdichting van de bodem.

Wat betreft de eerste groep problemen (erosie, afname van organisch materiaal, verzilting, verdichting en landverschuivingen) bestaat de aanpak die in de strategie en de ontwerp-kaderrichtlijn wordt voorgesteld erin risicogebieden af te bakenen binnen de vijf jaar na omzetting van de richtlijn. Deze risicogebieden moeten worden afgebakend op basis van gemeenschappelijke criteria, maar de vaststelling van de risicodrempels en de aangewende methodologie zijn vrij te bepalen. Voorbeelden van criteria zijn bijvoorbeeld voor erosie: helling, soort van teelten en bodemeigenschappen. Voor die risicogebieden moeten maatregelenprogramma's worden opgesteld binnen zeven jaar na de omzetting. Deze maatregelenprogramma's omvatten de risicodrempels, de doelstellingen en de maatregelen zelf, die rekening houden met de ernst van bodemaantasting, de plaatselijke omstandigheden en sociaaleconomische overwegingen.

Er is dus ook een specifieke aanpak voor het probleem van de bodemverontreiniging. De bedoeling is een inventarisatie van de verontreinigde sites op te stellen, gebaseerd op een gemeenschappelijke definitie van verontreiniging. Die stoelt, zoals het Vlaamse Gewest en België steeds hebben gevraagd, op risico voor mens en milieu. Er is ook een gemeenschappelijke lijst van potentieel verontreinigende activiteiten. Verder moet er na zeven jaar een saneringsstrategie worden uitgewerkt, zoals het Vlaamse Gewest die al geruime tijd kent. Bovendien moet er een regeling worden getroffen voor de zogenaamde 'orphan sites', waar een soort van ambtshalve bodemsanering kan worden uitgevoerd omdat er niemand meer verantwoordelijk kan worden gesteld, en moet er een systeem van 'bodemattesten', in de vorm van een onderzoek bij overdracht van gronden, worden uitgewerkt.

Mevrouw Swerts licht verder de aanpak van het probleem van de afdichting van de bodem toe. De lidstaten moeten initiatieven nemen om de impact van afdichting te beperken. Dit zou moeten gebeuren door onder meer de herwaardering van de zogenaamde 'brownfields', waartoe Vlaanderen ook al initiatieven heeft genomen. Ook moeten technieken worden toegepast om de gevolgen van de afdichting te beperken, bijvoorbeeld door waterdoorlatende verharding te gebruiken.

Ontwerpkaderriichtlijn

Het voorstel voor een richtlijn tot vaststelling van een kader voor de bescherming van de bodem (COM(2006)232) sluit volgens de spreker heel nauw aan bij de vooropgestelde thematische strategie. De uitgangspunten zijn dezelfde, namelijk integratie van de zorg voor bodem in andere beleidsdomeinen, het behoud van bodemfuncties, preventie en het herstel van aangetaste bodems.

Over de integratie in andere beleidsdomeinen zullen de lidstaten verslag moeten uitbrengen bij de Europese Commissie. In de wetgeving dienen voorzorgsmaatregelen te worden opgenomen. Ook over de bewustmakingsinitiatieven is rapportage vereist.

Mevrouw Swerts geeft aan dat inzake bodemafsluiting, de derde groep van bedreigingen, van de lidstaten wordt verwacht dat ze passende maatregelen nemen en daarover rapporteren.

Ook met betrekking tot de groep van erosie, verlies van organische stof, verdichting en verzilting moet

verslag worden uitgebracht over de afbakening en aanduiding van de risicogebieden, het maatregelenprogramma en de respectieve doelstellingen met een tijdschema, een kostenraming en dergelijke.

Ook voor bodemverontreiniging vraagt de kaderriichtlijn om rapportage. Over de maatregelen voor preventie van diffuse verontreiniging is geen rapportage vereist, maar wel over de inventarisatie van verontreinigde locaties. Er moeten bodemrapporten worden ingevoerd en de lidstaten moeten erop toezien dat verontreinigde sites gesaneerd worden. Bovendien moeten de nationale saneringsstrategieën aan de Europese Commissie worden overgemaakt.

Timing

Tot slot gaat mevrouw Swerts in op de timing van de strategie en de ontwerpkaderriichtlijn. Op 20 februari 2007 zal in de Raad voor Leefmilieu een oriënterend debat worden gevoerd op basis van vragen van het voorzitterschap. Die zouden in grote lijnen handelen over de sterke en zwakke punten, en de mogelijke toegevoegde waarde van een strategie en kaderriichtlijn. Ook in het Europees Parlement vormt bodembescherming onderwerp van debat, met een eerste gedachtewisseling in de commissie voor leefmilieu eind januari 2007. Tegen mei zou volgens de spreker daarover dan een parlementair standpunt gekend moeten zijn, zodat er in juni 2007 ook plenair een standpunt kan worden ingenomen.

3. Thematische strategie voor een Duurzaam gebruik van pesticiden

Mevrouw *Ann Huysmans*, van de Vlaamse Milieu-maatschappij, geeft een toelichting over de thematische strategie voor Duurzaam gebruik van pesticiden. De primaire doelstelling van de strategie bestaat erin te evolueren naar een duurzaam gebruik van pesticiden om de negatieve gevolgen voor de gezondheid van de mens en het leefmilieu te minimaliseren. De uitgangspunten zijn: minimale risico's en een consistent gebruik van pesticiden mogelijk maken voor noodzakelijke gewasbescherming.

Thematische strategie

De specifieke doelstellingen van de thematische strategie zijn gericht op de algemene doelstelling. Het minimaliseren van de gevaren en risico's van pesticidengebruik voor de gezondheid en het leefmilieu gaat niet noodzakelijk gepaard met een verminderd

gebruik van pesticiden, maar er wordt wel een verhoogde controle op het gebruik en de distributie van pesticiden vooropgesteld. Ook is een vermindering voorzien van de toegepaste hoeveelheden schadelijke werkzame stoffen, die worden vervangen door veiligere en niet-scheikundige alternatieven. Teeltmethoden die weinig productiemiddelen vergen of helemaal pesticidenvrij kunnen gebeuren, worden aangemoedigd. Er zou een transparant systeem worden opgezet voor het rapporteren en monitoren van de gemaakte vorderingen. In dat opzicht wordt volgens de spreker vooral gedacht aan de ontwikkeling van geschikte indicatoren.

Mevrouw Huysmans bekijkt ook waar de strategie zich situeert in de levenscyclus van een actieve of werkzame stof (van erkenning naar gebruik tot residu's in voeding en milieu). De erkenning is al relatief goed gereguleerd met richtlijn 91/414 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen. Residu's in voeding en milieu worden bepaald door de wetgeving inzake maximale residuniveaus. De kaderrichtlijn Water bevat bepalingen over de concentratie van gevaarlijke stoffen in oppervlaktewater en grondwater. Ten slotte is er de richtlijn gevaarlijk afval die aangeeft wat er met verpakkingen en spuitresten zou moeten gebeuren. De thematische strategie werd nodig geacht omdat, ondanks al de genoemde maatregelen, de residuwaarden van al die stoffen in voeding en milieu nog steeds te hoog blijken. De thematische strategie zal zich vooral toespitsen op het gebruik van pesticiden.

De voornaamste initiatieven binnen de strategie, en dus de concrete maatregelen ter zake, worden of werden in bestaande beleidsonderdelen en -wetgeving geïntegreerd. Mevrouw Huysmans haalt daarbij de verordening 1698/2005 inzake steun van plattelandsontwikkeling aan, met de beheersovereenkomsten waarin soms een nulgebruik van pesticiden is ingeschreven. Er is ook de wetgeving over maximale residuniveaus in voeding en veevoeders, waarbinnen nu de jaarlijkse meetprogramma's worden versterkt. Binnen de herziening van richtlijn 91/414 betreffende het op de markt brengen van gewasbeschermingsmiddelen worden een aantal doelstellingen van de thematische strategie meegenomen.

Er is ook de nieuwe wetgeving in dit verband, met het voorstel tot richtlijn voor duurzaam gebruik van pesticiden en een voorstel tot verordening betreffende statistieken over gewasbeschermingsmiddelen (cf. infra). Dit laatste behelst een jaarlijkse rapportage

van verkoopscijfers en een vijfjaarlijkse rapportage van de gebruikscijfers en moet dienen om gegevens tussen lidstaten onderling beter te kunnen vergelijken.

Het belangrijkste element in de herziening van de richtlijn 91/414 bestaat uit het integreren van het substitutieprincipe: de vervanging van gevaarlijke door minder gevaarlijke pesticiden en de niet-chemische plaagbestrijding. De Europese standaarden voor IPM (integrated pestmanagement) en GEP (good environmental practice) worden erin opgenomen. De bedoelde richtlijn maakt deel uit van de cross-compliance met de landbouwsteun, wat betekent dat de landbouwers automatisch aan de voorwaarden moeten voldoen. De Raad Landbouw behandelt deze richtlijn.

Voorstel van richtlijn

Het voorstel voor een richtlijn tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een kader voor duurzaam gebruik van pesticiden (COM(2006)373) houdt in dat nationale actieplannen verplicht moeten worden opgemaakt. Die moeten minimaal het risico en gevaar beperken en zich tot doel stellen de afhankelijkheid van chemische planten- en gewassenbescherming te doen afnemen. Zowel op Vlaams als op federaal niveau is er in België al een reductieplan.

Mevrouw Huysmans vermeldt ook de verplichting opleidingsprogramma's op te zetten voor professionele gebruikers, distributeurs en voorlichters. Voor de eerste categorie wordt in de landbouwadministratie al aan een programma gewerkt. De verplichte inspectie van bestaande spuittoestellen gebeurt momenteel ook al in België. Voorts is er ook een verbod op het sproeien vanuit de lucht opgenomen, waarop derogaties zouden mogelijk zijn. Voor België is dit niet echt relevant, omdat er in 2005 bijvoorbeeld al niet gesproeid werd vanuit de lucht. Ook de sensibilisering van het publiek is een cruciaal punt, waarvoor het Vlaamse Gewest al de campagne 'Zonder is gezonder' kent.

Het voorstel van richtlijn bevat ook maatregelen ter bescherming van het aquatische milieu met bufferstroken langs waterlopen, die er in Vlaanderen ook al zijn. Voor het gebruik van driftreducerende toestellen en materiaal bestaat op dit moment geen enkel wetgevend initiatief. Inzake de beperking van het gebruik op verharde oppervlakken verwijst de

spreker naar het decreet houdende vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten, waarin dat gebruik al sterk wordt beperkt. Een verdere doelstelling behelst nog het verminderen van pesticidengebruik in kwetsbare gebieden. Daarbij valt op dat dit niet gelimiteerd is tot de Natura 2000-zones, maar uitgebreid is tot de openbare ruimte en zones waar veel publiek en vooral kinderen komen, dus ook de speeltuinen.

Vervolgens zijn er nog de veiligheidsmaatregelen, die moeten worden vastgelegd voor het hanteren en stockeren van pesticiden, de verpakkingen en overschotten. In België wordt dit geregeld en opgevolgd door Phytofar, de Belgische vereniging van de industrie van plantenbeschermingsmiddelen.

Andere bepalingen in het voorstel van richtlijn strekken ertoe de geïntegreerde bestrijding te bevorderen en geharmoniseerde indicatoren te ontwikkelen om de vooruitgang in risicoafname te meten.

Tijdens het Finse voorzitterschap (tweede helft van 2006) werd dit dossier behandeld in de Raad Leefmilieu, maar nu verhuist het naar de Raad Landbouw.

Bevoegdheden

Mevrouw Huysmans laat tot slot opmerken dat de bevoegdheden ter zake zeer gespreid zijn, niet enkel op het Belgische, maar ook op het Europese niveau. De Raad Landbouw behandelt de wijziging van richtlijn 91/414 en het nieuwe voorstel van richtlijn. De meeste maatregelen in dat verband zijn op Vlaams of federaal niveau al van toepassing of worden dat. De Raad Leefmilieu behandelt de thematische strategie, dus het algemene kader en de visie, en zal indien nodig nog bijkomende initiatieven nemen om de vooropgestelde doelstellingen te halen.

Op Belgisch niveau is er de federale overheidsdienst Leefmilieu voor productnormering en het Federale Agentschap voor Veiligheid van de Voedselketen (FAVV) voor de maximale residuniveaus en de spuit-toestellen. Op gewestelijk niveau moeten de landbouwadministratie en de milieuadministratie voor dit dossier samenwerken.

4. Vlaamse standpuntbepaling

Overzicht van 2006

De heer *Jan Verheeke*, kabinetsmedewerker van de heer Kris Peeters, Vlaams minister van Openbare

Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, zal de huidige Vlaamse standpuntbepaling verduidelijken.

Het tweede semester van 2006 was minister Peeters woordvoerder voor België. Het Finse voorzitterschap wijdde zijn informele top aan de eindigheid van natuurlijke hulpbronnen, inbegrepen de biodiversiteit. België heeft de belangrijke themaverklaring daarover gesteund. De informele top heeft geen rechtstreekse gevolgen gehad maar was wel een goede aanloop naar het Duitse voorzitterschap.

Een markante discussie onder het Finse voorzitterschap, tijdens de zitting van de milieuraad van 23 oktober 2006, betrof de luchtkwaliteitsrichtlijn. België bevestigde hierbij de principiële steun, die reeds in juni 2006 gegeven was, voor de algemene benadering van die richtlijn en voor de normstelling van $PM_{2,5}$ -concentraties in omgevingslucht. België heeft er andermaal op aangedrongen dat de Europese Commissie tegelijkertijd horizontale maatregelen inzake emissiebronnen zou voorstellen. Zonder die horizontale maatregelen die voor heel Europa gelden, haalt België de voorgestelde norm PM_{10} -concentraties quasi zeker niet. In het bijzonder vroeg minister Peeters om voorstellen inzake Euro VI voor vrachtwagens, een vervolg inzake Euro 5 en 6 inzake personenwagens en maatregelen inzake de uitstoot van industriële verbrandingsinstallaties.

De Europese Commissie heeft zich ter zitting, dus op 23 oktober 2006, geëngageerd om voorstellen te doen. Dat werd positief onthaald door minister Peeters. De minister heeft echter tegelijkertijd benadrukt dat het ook dan nog voor meerdere lidstaten waaronder België, moeilijk zou blijven om de doelstellingen te halen, in het bijzonder voor PM_{10} en stikstofdioxide. De beschikbare modellen die uitgaan van de geldende wetgeving en de geplande maatregelen, wijzen immers uit dat de implementatie van de bestaande dagwaarde van PM_{10} niet zal kunnen worden bereikt in alle stedelijke agglomeraties, zelfs niet voor 2015. Minister Peeters kondigde bij die gelegenheid ook aan dat België een schriftelijke verklaring zou indienen. De inhoud van deze schriftelijke verklaring vormt nog een punt van discussie.

De heer Verheeke brengt ook kort verslag uit over de discussie over de mariene strategie tijdens de raadszitting van 8 december 2006. Namens België verwelkomde minister Peeters in zijn interventie het voorstel van richtlijn inzake Mariene strategie. Tijdens de voorafgaande onderhandelingen was het optreden van België ingegeven door de zorg om effectief tegen 2021 de vooropgestelde goede leefmilieukwaliteit te

kunnen realiseren en door de zorg om een voldoende duidelijke afgrenzing met andere richtlijnen met interfererend toepassingsgebied, vooral de kader-richtlijn Water. België hechtte eveneens veel belang aan de integratie van die strategie als milieupijler in het communautaire maritieme beleid. Dat laatste slaat uiteraard op de scheepvaart en het algemene gebruik van zeeën en oceanen als hulpbron.

Om die redenen had België bij bepaalde aspecten op voorhand voorbehoud aangetekend. Die punten van voorbehoud werden evenwel ter raadszitting ingetrokken omdat België het uiteindelijk belangrijker vond dat het voorgestelde politieke akkoord werd bereikt.

De heer Verheeke gaat verder met het prospectieve deel van zijn uiteenzetting. Dat sluit aan bij de toelichtingen van de vorige sprekers. Er zijn nog geen definitieve Vlaamse of Belgische standpunten bepaald. De spreker zal daarom schetsmatig enige voorbereidende 'intuïties' weergeven.

Bodembescherming

Het uitgangspunt bij het bodembeleid is dat bodem een niet-hernieuwbare hulpbron is die onherstelbaar aangetast kan worden. Ondanks de verscheidenheid van de bodemtypes dienen vergelijkbare problemen zich aan over heel Europa. Anderzijds is het duidelijk dat bodemproblemen over het algemeen niet grensoverschrijdend zijn, behalve bij de afvoer van slib doorheen stroombekkens.

Vanuit milieuoogpunt speelt het feit dat bodem een hoog bufferend vermogen heeft. Daardoor worden aantastingen en verontreiniging pas laat opgemerkt zodat herstel vaak heel duur of onmogelijk is. Wat staat hierbij op het spel voor het Vlaamse Gewest? Vanuit sociaaleconomisch oogpunt zijn er voor Vlaanderen drie zaken aan de orde. Op het vlak van bodemsanering wordt het Vlaamse Gewest samen met Nederland als een koploper beschouwd. Voor Vlaanderen is het dan ook belangrijk dat bedrijven in het buitenland gelijkaardige verplichtingen krijgen en dat de hier ontwikkelde milieutechnologie exporteerbaar zou zijn. Voor de landbouw is het belangrijk dat bodemerosie tegengegaan wordt, maar dat er anderzijds geen extra administratieve of andere verplichtingen ontstaan. Er geldt immers al een extensieve regeling in de landbouwsector zelf. De bestaande cross-compliance garandeert al in belangrijke mate een zekere bodembescherming. Een derde sociaaleco-

nomische overweging is dat erosie een van de mede-oorzaken is van sedimentatie van de waterlopen. Dat leidt tot hoge baggerkosten en dure slibstorten.

Om al die redenen heeft België zich tot nu toe, bij de voorafgaande onderhandelingen en sinds het verschijnen van het eerste commissiedossier in 2002, voorstander getoond van een kaderrichtlijn bodem, weliswaar in een lichte versie. België vraagt daarbij voldoende soepelheid om de regels te kunnen aanpassen aan lokale omstandigheden en aan diverse bodemtypes. Er moet dus gezocht worden naar een evenwicht tussen subsidiariteit en Europese actie. De verschillende bepalingen van de ontwerp-richtlijn bodem neigen in die richting. Er wordt dus een evenwicht gezocht tussen subsidiariteit en de behoefte om een gemeenschappelijke actie te ondernemen. Het is een typische kwestie, vatbaar voor een subsidiariteitstoets.

Het huidige Duitse voorzitterschap blijkt nu evenwel zelf niet echt te geloven in de toegevoegde waarde van een Europees beleid inzake bodembescherming. Ook andere lidstaten hebben tot dusver reserves geuit. Op dit moment is daarom de Vlaamse basis-intuïtie, zonder dat het een formeel standpunt is, dat het belangrijk is dat er een richtlijn komt, die alle lidstaten dwingt tot een enigszins ernstig bodembeleid, zonder dat er daarom tot in alle details moet worden vastgelegd hoe dat bodembeleid er zou moeten uitzien. Het is niet zo dat alle lidstaten nu al een volwaardig bodembeleid hebben. Een gelijk speelveld inzake bodemsanering is alleszins wel wenselijk.

Duurzaam gebruik van pesticiden

De spreker vervolgt met de thematische strategie inzake Duurzaam gebruik van pesticiden. Zoals uit de uiteenzetting van mevrouw Huysmans gebleken is, bestaan er voor pesticiden al heel wat regels. Tegelijkertijd worden er na al die jaren beleid, nog steeds pesticiden teruggevonden in de meeste milieucompartmenten en dit in hoeveelheden die toxisch zijn of kunnen zijn voor het biologische leven. Daarom is er een pesticidenstrategie gekomen, overigens op duidelijk verzoek van vooral de Scandinavische lidstaten. De strategie stelt onder meer als diagnose dat de regeling van het gebruik van de stoffen voor verbetering vatbaar is. De pesticidenstrategie sluit dan ook aan bij de bestaande regelgeving en is complex.

Onder Duits voorzitterschap zou de strategie behandeld worden in het kader van de Raad Leefmilieu en

de nieuwe richtlijn in het kader van de Raad Landbouw. Dat is pas recent beslist, daarom moet de informele coördinatie op administratief niveau in het Vlaamse Gewest nu opgewaardeerd worden tot een formeel overleg. Er is dus nog geen afgelijnd standpunt.

Een Europese studie schat dat de economische inspanningen, die verband houden met die strategie en richtlijn, van dezelfde grootteorde zijn als de te verwachten economische voordelen. Er is dus een soort evenwicht tussen kosten en baten. Zoals reeds werd vermeld, zijn heel wat van de voorgestelde maatregelen al op Vlaams en federaal niveau van toepassing. Er valt dan ook te verwachten dat de kosten voor deze contreien kleiner zullen zijn dan het Europese gemiddelde.

Het Vlaamse Gewest en België beschikken reeds over de nodige risico-indicatoren om te kunnen rapporteren aan de Europese Commissie. Toch zouden Europees geharmoniseerde risico-indicatoren welkom zijn om de vergelijking tussen de Europese lidstaten correct te laten verlopen. Nu scoort België redelijk slecht, ondanks de inspanningen om pesticidgebruik te reduceren, omdat een aantal stoffen hier als gewasbeschermingsmiddelen worden beschouwd, terwijl dat in andere lidstaten niet het geval is.

Behalve het voorgaande kunnen nog volgende bedenkingen geuit worden, zonder daarom het formeel standpunt van het Vlaamse Gewest te zijn. Vanuit het oogpunt van milieu en gezondheid, een prioriteit van het Vlaamse regeerakkoord, en ook vanuit het oogpunt van impact op milieu en natuur, is het positief dat er met deze strategie een soort inventaris gemaakt wordt van de stand van zaken van het beleid inzake pesticiden en gewasbeschermingsmiddelen en van het particuliere gebruik ervan. Daardoor kunnen minstens hiaten gedicht worden en dat is ook in het belang van het Vlaamse beleid. Als de hiaten niet gedicht worden, wordt overigens de implementatie van de kaderrichtlijn Water en zijn dochterrichtlijnen veel moeilijker. De stoffen zullen immers teruggevonden worden in de waterlichamen. Het is beter dat er een horizontaal beleid is om het voorkomen van die stoffen preventief te sturen, veeleer dan dat de nadruk moet blijven gelegd worden bij curatief beheer van de waterlichamen.

Het introduceren van nieuwe en het wijzigen van bestaande maatregelen moet evenwel met de nodige omzichtigheid worden benaderd. Daarbij moet niet

alleen rekening gehouden worden met het lopende beleid en met de ambitie een gelijk speelveld te bekomen, maar ook met de kosten en baten die de verandering teweegbrengt.

II. BESPREKING

1. Klimaat

De heer *Rudi Daems* beaamt dat de Lentetop van maart 2007 heel belangrijk wordt voor het klimaatbeleid. Wat is de positie of het eerste aanvoelen van België over de aanpak van het klimaatbeleid? Ofwel komt er na het Kyotoprotocol een nieuw verdrag, waarover iedereen het eens is, ofwel neemt de Europese Unie unilateraal een aantal engagementen. Uiteraard is Groen! voorstander van het laatste: de EU moet de leiding nemen in het debat en zelf verbintenissen aangaan. Op termijn kan dit alleen maar voordelen hebben.

De heer *Bart Martens* heeft in de plenaire vergadering van 17 januari 2007 reeds gevraagd in hoeverre de Vlaamse Regering het eens was met de Europese energiestrategie. Het voorstel van de Europese Commissie is ambitieus. Er is sprake van 20 tot 30 percent CO₂-reductie, een daling van de energievraag met 20 percent en een aandeel hernieuwbare energie van 20 percent tegen 2020. Heeft de Vlaamse Regering daar al standpunten over ingenomen? Wat zijn de intuïties op dat vlak? De Europese Commissie neemt de opwarming tot maximum 2 graden Celsius als uitgangspunt. Die doelstelling staat ook in de startverklaring van de Vlaamse Klimaatconferentie. De sociale partners en de milieuverenigingen hebben die startverklaring ondertekend. Daarom gaat de spreker ervan uit dat ook de Vlaamse Regering de energiestrategie zal steunen en bereid is om een eerlijk aandeel in het realiseren van die doelstelling op zich te nemen. De spreker zou toch graag de intuïties van het kabinet ter zake kennen.

De heer *Jan Verheeke*, kabinetsmedewerker van minister Kris Peeters, zal kort zijn over klimaat en energie. Het is aan de minister om een dergelijk belangrijk onderwerp, dat overigens in deze vergadering niet als zodanig op de agenda staat, te behandelen. De heer Verheeke kan wel verslag uitbrengen over het standpunt dat op 18 december 2006 werd ingenomen over het post-2012-vraagstuk. Het is deze raadszitting die aan de basis ligt van de maatregelen

die nu voorgesteld worden. De vraag die toen aan de orde was, is in welke richting de EU zou optreden. De centrale passage in het Belgische standpunt is dat de volgende stap van de EU om haar leidersrol te vervullen erin bestaat om de brede emissiecorridors, die eerder bekrachtigd werden door de Europese Raad, nader in te vullen. Aldus moet Europa het signaal geven over wat het zelf wil doen in de globale context.

Minister Peeters verklaarde daarbij namens België dat hij zich niet wenste uit te spreken over het ambitieniveau zelf maar dat België wel uitkeek naar deze discussie, en dit op basis van een kosten-batenanalyse die de Europese Commissie voor begin 2007 beloofd heeft. De nieuwe Europese doelstelling zal overigens maar aanvaardbaar zijn als er ook een billijke intra-Europese verdeelsleutel aan verbonden is, die de competitie binnen de unie niet verstoort.

Op de bewuste raadszitting hebben alle lidstaten hun standpunt toegelicht. Het viel op dat het Nederlandse standpunt bijna volledig overeenstemt met het huidige voorstel: een reductiestelling voor als de rest van de wereld, met name de andere industriële landen, niet meedoet en een reductiedoelstelling voor als de rest van de wereld wel meedoet. Het verschil moest aanzienlijk zijn. Het werd 20 percent reductie als niemand meedoet en 30 percent als alle industriële staten wel deelnemen.

Voor het overige wordt het standpunt in het post-Kyotodebat voorbereid. Dat gaat heel snel want ook de processen binnen Europa verlopen snel. Onder voorbehoud van een meer definitief standpunt dat door de minister en de Vlaamse Regering moet ingenomen worden, lijkt het er voorlopig op dat België de 20 percentdoelstelling aanvaardt, maar dat het alle voorwaarden, onder meer de intra-Europese verdeling, grondig aan het onderzoeken is. Zeker het Vlaamse Gewest kent immers een specifieke energiemix die afwijkt van de meeste lidstaten.

2. Bodembescherming

Mevrouw *Tinne Rombouts* vindt weinig of geen meerwaarde voor Vlaanderen terug in het voorstel voor een richtlijn tot vaststelling van een kader voor de bescherming van de bodem. Heel wat elementen staan al in de decreten, onder andere het recent gewijzigde bodemsaneringsdecreet (decreet van 20 oktober 2006 betreffende de bodemsanering en de bodembe-

scherming). Bovendien maken belangrijke elementen in verband met erosie en de afname van organische stoffen al deel uit van de bestaande randvoorwaarden in het nieuwe gemeenschappelijke landbouwbeleid. De Europese Commissie beseft zelf dat ze voldoende ruimte moet laten voor de invulling van de maatregelen door de lidstaten op nationaal of regionaal niveau. De ter beschikking gestelde tekst spreekt dan ook van een lightversie. De Europese Commissie wil blijkbaar rekening houden met de stand van het bodembeleid in de onderscheiden lidstaten. Dat betekent dat de richtlijn de andere lidstaten er niet toe zal verplichten om een gelijk niveau van maatregelen en monitoring in te voeren als het Vlaamse Gewest. De richtlijn zal er dus zeker niet voor zorgen dat dezelfde normen en principes gehanteerd worden in de volledige EU. Op die manier is er ook geen positief effect voor de concurrentiekracht van de Vlaamse bedrijven.

Naast het feit dat de kaderrichtlijn geen enkele meerwaarde zal bieden voor het Vlaamse bodembeleid, is de grootste vrees van mevrouw Rombouts dat de richtlijn voor heel wat bijkomende administratieve lasten zal zorgen, waar het leefmilieu niet bij gebaat zal zijn. Vlaanderen heeft al een goed bodembeschermingsbeleid. In het decreet over de bodemsanering zijn alle bepalingen opgenomen voor het inventariseren van risicogronen en de sanering van die gronden. Het zou nefast zijn om nieuwe administratieve bepalingen zonder praktische meerwaarde te moeten invoeren, gewoon omdat de richtlijn het voorschrijft.

De spreker is blij dat het standpunt van België en het Vlaamse Gewest nog niet vaststaat. Duitsland en Nederland zijn ook al ver gevorderd op het vlak van bodembeleid. Deze lidstaten pleiten ervoor om de richtlijn die voor hen onvoldoende toegevoegde waarde heeft, te schrappen. Het is de overtuiging van de spreker dat Vlaanderen zich daar best bij aansluit. Mevrouw Rombouts vraagt aan de minister om dat standpunt te verdedigen.

De heer *Rudi Daems* vindt dit standpunt over het voorstel van richtlijn inzake bodembescherming verwarrend. Een afgeslankte richtlijn zal de concurrentiepositie van de Vlaamse bedrijven inderdaad niet verbeteren. Het lijkt er in die zin op dat mevrouw Rombouts eerder pleit voor een strengere richtlijn dan voor het schrappen van het voorstel.

In het genoemde Vlaamse decreet over de bodembescherming is er een decretale kapstok om erosiege-

voelige gebieden te inventariseren of af te bakenen. Zal het Vlaamse Gewest dergelijke gebieden ook effectief moeten afbakenen als de Europese thematische strategie het haalt?

De heer *Bart Martens* verwijst naar de pesticidenstrategie, die een aanpak omvat die stelt dat het geïntegreerde pesticidenbeheer zal leiden tot de aanpassing van de code van goede landbouwpraktijken. Dit is van belang bij het toepassen van de zogenaamde cross-compliance, die de bedrijfstoelage voor de landbouwers koppelt aan het naleven van de code van goede praktijken en maatregelen die daarin zijn opgenomen. Is er een vergelijkbare doorwerking van de thematische bodemstrategie op de code voor goede praktijken, bijvoorbeeld om erosie tegen te gaan? Dat zou allicht niet zonder gevolgen blijven voor het Vlaamse beleid. In het kader van de erosiebestrijding ondersteunen de Vlaamse beheersovereenkomsten de bedekking van de bodem met groen in de winter met bijkomende subsidies. Bodembedekking in de winter is zowel gunstig voor het tegengaan van erosie als voor het voorkomen van uitspoeling van nutriënten naar het grondwater. Als bodembedekking in erosiegevoelige gebieden tot de code van goede praktijken zou worden gerekend, kunnen dergelijke vormen van extra subsidies niet langer. Dan wordt van de landbouwers verwacht dat ze het zonder extra steun doen. Zullen praktijken van duurzaam bodembeheer ervoor zorgen dat de code van goede landbouwpraktijken aangepast wordt?

Als de kaderrichtlijn inderdaad niets dan administratieve last brengt, moet ze ofwel er helemaal niet komen, ofwel strikter worden. Dat zou ervoor zorgen dat het beleid inzake bodemsaneringen in het buitenland meer evolueert naar de Vlaamse en Nederlandse aanpak, namelijk een systematische aanpak met automatische saneringen van nieuwe bodemverontreiniging en een gestructureerde aanpak van de historische bodemverontreiniging. De exportmarkt voor Vlaamse bodemsaneringsbedrijven zou daarvoor enorm kunnen toenemen. Het is dus even zinvol om te pleiten voor een kaderrichtlijn die verder gaat dan gegevensverzameling en oriënterend onderzoek, zodat er meer harmonisatie van de bodemsanering en een hoger beschermingsniveau komt.

De heer Martens denkt dat ook de discussie over de staatssteun niet onbelangrijk is. Hij weet niet in welke mate de Europese autoriteiten problemen zien in tussenkomsten van de overheid voor de sanering van historische bodemverontreiniging. Het Vlaamse

bodemsaneringsdecreet bevat een strikte regeling, niet op basis van het principe van de foutaansprakelijkheid, maar wel op basis van de objectieve aansprakelijkheid. Een bedrijf dat op de hoogte kon zijn, of behoorde te zijn van het feit dat bepaalde activiteiten de bodem konden verontreinigen, is aansprakelijk, ook financieel, voor de sanering van historische bodemverontreiniging. Dat gaat verder dan wat momenteel in de Europese richtlijn milieuschade staat. De spreker denkt dat Vlaanderen er belang bij heeft om die benadering op Europees niveau te tillen zodat de Europese staatssteunregels op dit vlak op objectieve criteria gebaseerd zijn.

In welke mate werkt de thematische bodemstrategie door op het klimaatbeleid? De daling van het humusgehalte in de bodem neemt volgens de heer Martens in Vlaanderen verontrustende proporties aan. Dat betekent dat de bodem zijn functie als koolstofopslagplaats aan het verliezen is. De zogenaamde 'land use-change and forestry' (LUCF) of de verandering in landgebruik en bosbouw, is een onderdeel van de klimaatproblematiek. Een staat die door bebossingsprojecten, maar ook door bepaalde vormen van bodemmanagement er in kan slagen om meer koolstof in de bodembezinking te krijgen, kan daar ook voor beloond worden. In welke mate wordt dit verband gelegd?

De heer *Jan Verheeke* meent dat het onderscheid tussen bodemsanering en de bodembescherming belangrijk is. In de bodemsanering is het Vlaamse Gewest samen met Nederland en een aantal Duitse deelstaten koploper. Het komt erop aan een zodanig Europees beleid te krijgen dat het koploperschap verzilverd wordt door een veralgemeende Europese regelgeving. In die zin is het belangrijk om te wijzen op artikel 21 van de ontwerp-richtlijn. Daarin staat dat de Europese Commissie op basis van de verslaggeving (artikel 20) de richtlijn uiterlijk vijftien jaar na datum van inwerkingtreding herzielt en, indien passend, de eventueel noodzakelijke wijzigingen voorstelt. Dat is relevant voor de vraag of de richtlijn al dan niet te licht is. Het zou kunnen dat een lightversie nu alle lidstaten aan het werk zet, dat er verslagen volgen en dat op basis van die verslagen de richtlijn bijgesteld wordt zodat de andere lidstaten vooruit worden geduwd. Voor bodemsanering is dat nog relatief eenvoudig. Voor bodembescherming is de spreker voorzigtiger. De landbouw is immers al belast met tal van administratieve maatregelen die voortvloeien uit de cross-compliance. Het is maar de vraag of de extra aanduiding van risicogebieden, die voor de landbouw

allerlei administratieve verplichtingen met zich mee kunnen brengen zonder dat er feitelijk op het terrein iets verandert, wel de moeite waard is. Voor het overige is er vooral een tactische kwestie. De Belgische positie hangt namelijk af van de vraag of Duitsland en Nederland voldoende gewicht hebben om de zaak tegen te houden en van de vraag of men bodemsanering kan afsplitsen van bodembescherming. Hoe zal het Europees Parlement oordelen? Als België tegenstemt en zichzelf buitenspel zet, kan het nadien niet meer wegen op de discussies.

Mevrouw *Martien Swerts*, van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie, zegt dat de lidstaten binnen de vijf jaar na de omzetting de risicogebieden zullen moeten afbakenen. In het Vlaamse Gewest bestaan al kaarten op perceelsniveau, waarop de erosiegevoeligheid van de percelen berekend wordt. Ook over organische stofafname zijn er al heel wat rapporten verschenen waaruit duidelijk blijkt dat er een afname is over heel Vlaanderen. Verzilting komt nauwelijks voor in Vlaanderen. Er zijn ook studies die bepalen waar de grondverschuivingen zijn en die de mogelijk uitlokkende factoren aanduiden. De gebieden zullen dus afgebakend en onderzocht moeten worden. Het is technisch of inhoudelijk zeker een haalbare oefening voor het Vlaamse Gewest.

Mevrouw Swerts antwoordt verder op de vraag over het verband met de goede landbouwpraktijken. De beheersovereenkomst over bodembedekking komt al niet meer voor in het ontwerp van Programmeringsdocument voor Plattelandsontwikkeling (PDPO), dat nu bij de Europese Commissie is. Vermoedelijk zullen er dus daarmee geen problemen ontstaan wanneer de ontwerprichtlijn bodembescherming in werking treedt. Zorgen voor bodembedekking wordt nu al beschouwd als goede landbouwpraktijk. De spreker kan op dit moment niet oordelen in hoeverre dat alles zal doorwerken in de codes van goede landbouwpraktijken. Heel wat aspecten van de Mid Term Review, dus van de herziening van het landbouwbeleid, zorgen reeds voor een integratie tussen bodembescherming en het landbouwbeleid, dus aangestuurd vanuit het Europese beleid. Het Europese bodembeleid verplicht de landbouwers al om bepaalde maatregelen te nemen tegen erosie en voor organische stof. De integratie is dus bezig en zal zowel op Europees als Vlaams niveau doorgaan.

Er is inderdaad een afnemend koolstofgehalte in de bodem. De invloed ervan op het klimaat is echter niet duidelijk. Bij de Kyotorapporten is Portugal het enige

land dat koolstof in de bodem heeft opgenomen als een aspect in de verslaggeving. Voor de andere lidstaten is er onvoldoende wetenschappelijke zekerheid om het effect van een veranderend bodemgebruik in de CO₂-opslag in de bodem weer te geven. Ook Nederland heeft het niet opgenomen in de Kyoto-rapportering, hoewel Nederland heel wat problemen heeft met veengronden die koolstof verliezen.

3. Duurzaam gebruik van pesticiden

De heer *Patrick Lachaert*, voorzitter, wijst op het voorstel van resolutie betreffende het wegwerken van knelpunten inzake de reductie van bestrijdingsmiddelen, dat in de commissie in behandeling is (*Parl. St. VI. Parl. 2005-05, nr. 808/1 tot 4*).

Mevrouw *Hilde Crevits* heeft begrepen dat Europa vooral een uniforme regeling van het gebruik van pesticiden wil, dus wil bepalen welke stoffen schadelijk zijn en hoe ze gebruikt mogen worden. Dat is een andere strategie dan het Vlaamse Gewest. Het decreet houdende vermindering van het gebruik van bestrijdingsmiddelen door openbare diensten opteert ervoor om de openbare besturen te laten evolueren tot een volstrekt nulgebruik. Landbouwers kunnen de stoffen onder bepaalde voorwaarden gebruiken en particulieren hebben nog meer vrijheid inzake het pesticidengebruik. Zal een Europees kader ervoor zorgen dat het Vlaamse Gewest en België hun regelgeving moeten bijsturen, in die zin dat er geen nulgebruik meer wordt nagestreefd maar wel een rationeel gebruik van pesticiden, op basis van een heel beknopte lijst met toegelaten stoffen, en dat de reglementering voor iedereen – openbare besturen, particulieren en landbouwers – gelijk zou zijn? Kortom, zal het Vlaamse en Belgische pesticidenbeleid bijgestuurd moeten worden tot een rationeel gebruik?

Er zouden extra kwetsbare zones moeten afgebakend worden met inbegrip van openbare ruimtes. Mevrouw Crevits vraagt of daarmee bedoeld wordt dat de openbare ruimte in elk geval kwetsbaar is.

De heer *Rudi Daems* meent dat er meer redenen zijn om zich zorgen te maken om deze strategie dan om de strategie inzake bodembescherming. Europese milieu- en consumentenorganisaties zijn zeer negatief tot vernietigend over de thematische strategie inzake een duurzaam gebruik van pesticiden. Er zijn inderdaad een aantal positieve principes, zoals de bijkomende bescherming van kwetsbare zones voor het

aquatische milieu. Het is ook zo dat Vlaanderen op een aantal punten reeds vooruitgang heeft geboekt. De causale relatie tussen het gebruik van pesticiden en het effect op leefmilieu en menselijke gezondheid wordt volgens de heer Daems echter alsmaar duidelijker. Het is dan ook zeer zorgwekkend dat er in de thematische strategie geen sprake is van gekwantificeerde doelstellingen of van een duidelijke tijdslijn.

Het lid roept de Vlaamse en de Belgische regering op om een fors standpunt in te nemen en erop te wijzen dat het ambitieniveau van deze thematische strategie onvoldoende is. Er zijn doortastende maatregelen nodig. Uit de biomonitoring van het Vlaamse steunpunt Milieu en Gezondheid blijkt bijvoorbeeld de aanwezigheid van pesticiden zoals DDT in het menselijke lichaam, wat wijst op een recent gebruik. De heer Daems vraagt de hulp van de andere parlementsleden om ervoor te zorgen dat de ministers een strengere standpunt innemen.

De heer *Jan Verheeke* zegt dat het moeilijk is om de vragen van mevrouw Crevits te beantwoorden omdat de besprekingen nog niet zo ver staan. Momenteel is men nog bezig met een algemene appreciatie van de problemen. Op alle niveaus – lokaal, gewestelijk, nationaal en Europees – zijn er zeker al twee decennia de grootste tegenstellingen. De Scandinavische landen vinden dat de regeling niet streng genoeg kan zijn, andere landen vinden dat de huidige regeling volstaat. Ook de verschillende directoraten-generaal van de Europese Commissie, onder andere Landbouw en Milieu, zijn het blijkbaar niet met elkaar eens. Er zijn dus zware, bijna dogmatische meningsverschillen over de ernst van het pesticidenprobleem. Deze verschillen bestaan ook tussen de lidstaten in de Raad. De heer Verheeke citeert wat dit betreft een verslag van de diplomatieke dienst inzake de laatste raadswerkgroep milieu van 14 januari 2007: “Het voorzitterschap is van oordeel dat het pakket pesticiden maximaal thuishoort in de landbouwfilière waar traditioneel de besprekingen daarover plaatsvinden. De algemene reactie van de lidstaten in de werkgroep milieu op het ontwerp van raadsconclusies was eerder kritisch. De conclusies verwelkomen de strategie niet, de formulering is niet positief en bijna verontschuldigend.”. Een aantal lidstaten vinden het dus negatief dat Landbouw die strategie mag uitwerken en vinden dat wat voorligt veel meer milieugeoriënteerd zou moeten zijn. Een aantal andere lidstaten willen evenwel zoveel mogelijk aspecten laten behandelen door de landbouwafdeling.

Wat betreft de standpuntbepaling moet het Vlaamse Gewest zich alleszins aanpassen aan het feit dat het Duitse voorzitterschap de richtlijn doorgegeven heeft aan de landbouwraad en de strategie aan de milieuraad. Het kabinet tracht nu in een positieve sfeer contacten te leggen tussen de milieuadministratie, inclusief VMM, en de landbouwadministratie, om een relatief objectief standpunt te bepalen. Meer duidelijkheid kan de spreker daarover op dit ogenblik niet geven.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Joke SCHAUVLIEGE

Patrick LACHAERT

Rudi DAEMS